

Uurwerk

Uurwerk

Gedichten

bij de *24 Pièces de Fantaisie*
van de organist/componist Louis Vierne

Nieko Noordzij

© Nieko Noordzij, 2019
www.niekonoordzij.nl

ISBN: 9789402187540
NUR: 306

Coverontwerp: Nieko Noordzij
Binnenwerkontwerp: Nieko Noordzij
Uitgever: Brave New Books

Eerste druk, 2019

Copyright

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder uitdrukkelijke voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Opgedragen aan

mijn broer,
tevens collega en goede vriend:

Jan Noordzij
organist-titularis
van de Sint-Walburgiskerk
te Antwerpen

Voorwoord

Waar woorden ophouden, gaat muziek verder. Het omgekeerde is ook mogelijk: waar muziek ophoudt, gaan woorden verder. Dat gebeurt in deze gedichtenbundel. Uit mijn vorige gedichtenbundel *Kiemcel* blijkt al dat ik het leuk vind om bij bepaalde muziekstukken poëzie te schrijven.

In deze bundel staan de *24 Pièces de Fantaisie* van de organist/componist Louis Vierne centraal. Het is een verzameling van 24 kleinere orgelcomposities, verdeeld over vier suites. De meeste delen uit deze suites zijn een verklanking van een gebeurtenis, een gevoel of een speciaal onderwerp. De muziek van Louis Vierne heeft altijd iets mystieks en bevat de nodige diepgang, wellicht veroorzaakt door de nogal bittere levenservaringen van de componist. Het is dus geen alledaagse of makkelijk toegankelijke muziek. Juist dit diepgravende en mystieke sluit aan bij mijn stijl van poëzie schrijven. Het mag duidelijk zijn dat ik een fervent liefhebber ben van deze Franse componist. Overigens, de Franse orgelmuziek in den brede ligt mij zeer na aan het hart.

De vier suites laat ik synchroon lopen met de vier seizoenen van het jaar. Daarnaast volg het de levensfasen van de mens, van kind tot bejaarde. Vervolgens weerspiegelt ieder deel van de vier suites een uur van de dag, te beginnen bij middernacht. Zo volgen deze composities letterlijk de klok tweemaal rond. Bij het lezen van de afzonderlijke gedichten is het dus van belang om kennis te nemen van de linker bladzijde, waar het betreffende seizoen, de levensfase en het uur vermeld staan. Daarbij vermeld ik korte achtergrond-informatie, bedoeld voor de lezer die onbekend is met muziektermen en deze orgelliteratuur. Deze informatie is belangrijk zijn om het gedicht beter te kunnen plaatsen. Ik wil erbij vermelden dat niet ieder gedicht het onderwerp van de compositie volgt. Bij het schrijven van deze bundel laat ik me vooral inspireren door het klankidoom van de afzonderlijke composities en wat die aan beelden bij mij oproepen.

Met het volgen van de uren en de seizoenen passeren in de gedichten verwijzingen – al is het soms maar een kleine hint – die bij het betreffende uur, seizoen of de onderhavige levensfase horen. Bij het lezen van deze bundel gaat, figuurlijk gezegd, het leven aan u voorbij.

Poëzie en muziek van Louis Vierne staan misschien wel dichter bij elkaar dan het op het eerste gezicht lijkt. We weten dat Vierne zelf van poëzie hield. Zo is hij bijvoorbeeld voor het deeltje *Hymne au soleil* uit suite 2 geïnspireerd door een gedicht van Casimir Delavigne (1793-1843). Hoe dan ook, de muziek van Vierne maakt altijd een diepe beschouwing in mij los. Het is niet zomaar muziek, het is ontstaan op de bodem van een ziel die getekend is door het leven. Op een of andere manier resoneert dit in mij en bezorgt mij inspiratie tot het schrijven van gedichten.

Als u een liefhebber bent van de muziek van Louis Vierne, raad ik u aan eerst het gedicht aandachtig en geconcentreerd te lezen om vervolgens naar de bijbehorende muziek te luisteren. Op Spotify en Youtube is een prachtige versie van de *24 Pièces de Fantaisie* te beluisteren, gespeeld door Olivier Latry op het orgel van de Notre-Dame te Parijs waar Louis Vierne organist is geweest.

Spreekt deze muziek u niet aan, als u alleen de gedichten leest, is er ook genoeg te genieten.

Nieko Noordzij
Februari 2019

Louis Vierne

Louis Vierne werd op 8 oktober 1870 geboren in Parijs. Hij staat te boek als een grote naam in de orgelwereld. Nog altijd wordt zijn muziek regelmatig tijdens orgelconcerten uitgevoerd.

Bekend is dat hij geen gemakkelijk leven heeft gehad. Sterker nog, zijn leven stond voortdurend in het teken van tegenslagen en lichamelijke ongemakken, en dat al vanaf zijn geboorte. Louis is namelijk zo goed als blindgeboren.

De tegenslagen bleven hem zijn hele leven achtervolgen. Denk bijvoorbeeld aan het stranden van zijn huwelijk en latere relaties. Vier dagen na het overlijden van zijn moeder overleed een grootheid in de orgelwereld, Alexandre Guilmant. Louis was zijn assistent. Louis' zoon Andre bezweek op tien-jarige leeftijd aan tuberculose, in 1918 stierven zijn zeventien-jarige zoon Jacques en zijn broer René. Al met al een zwaar leven.

Het kan ook niet anders dan dat deze levensdrama's, en de manier waarop hij daarmee omging, zich hebben genesteld in zijn muziek.

In 1900 werd Louis organist van de Notre-Dame van Parijs. Daar bespeelde hij het vermaarde Cavaillé-Coll orgel. Bijzonder is dat het de plaats is waar hij later, tijdens een concert op dit orgel, zou sterven op 2 juni 1937. Hij werd toen getroffen door een hartaanval. Een inmiddels bekend detail daarbij is dat zijn voet bleef hangen op de E-toets van het pedaal, waardoor die toon in de kathedraal bleef klinken. Daarom eindig ik deze bundel met een klein gedichtje, met de titel 'E', waarbij iedere regel met de letter e begint.